HAMLET NAGYMONOLÓGJA
(Harmadik szín, 1. jelenet)

Shakespeare

To be, or not to be: that is the question:
Whether 'tis nobler in the mind to suffer
The slings and arrows of outrageous fortune,
Or to take arms against a sea of troubles,
And by opposing end them? To die: to sleep;
No more; and by a sleep to say we end
The heart-ache and the thousand natural shocks
That flesh is heir to, 'tis a consummation
Devoutly to be wish'd. To die, to sleep;
To sleep: perchance to dream: ay, there's the rub;
For in that sleep of death what dreams may come
When we have shuffled off this mortal coil,
Must give us pause: there's the respect
That makes calamity of so long life;
For who would bear the whips and scorns of time,
The oppressor's wrong, the proud man's contumely,
The pangs of despised love, the law's delay,
The insolence of office and the spurns
That patient merit of the unworthy takes,
When he himself might his quietus make
With a bare bodkin? who would fardels bear,
To grunt and sweat under a weary life,
But that the dread of something after death,
The undiscover'd country from whose bourn
No traveller returns, puzzles the will
And makes us rather bear those ills we have
Than fly to others that we know not of?
Thus conscience does make cowards of us all;
And thus the native hue of resolution
Is sicklied o'er with the pale cast of thought,
And enterprises of great pith and moment
With this regard their currents turn awry,
And lose the name of action.

Arany János fordítása

Lenni vagy nem lenni: az itt a kérdés.
Akkor nemesb-e a lélek, ha tűri
Balsorsa minden nyűgét s nyilait;
Vagy ha kiszáll tenger fájdalma ellen,
S fegyvert ragadva véget vet neki?
Meghalni -- elszunnyadni -- semmi több;
S egy álom által elvégezni mind
A szív keservét, a test eredendő,
Természetes rázkódtatásait:
Oly cél, minőt óhajthat a kegyes.
Meghalni -- elszunnyadni -- és alunni!
Talán álmodni: ez a bökkenő;
Mert hogy mi álmok jőnek a halálban,
Ha majd leráztuk mind e földi bajt,
Ez visszadöbbent. E meggondolás az,
Mi a nyomort oly hosszan élteti:
Mert ki viselné a kor gúny-csapásit,
Zsarnok bosszúját, gőgös ember dölyfét,
Útált szerelme kínját, pör-halasztást,
A hivatalnak packázásait,
S mind a rugást, mellyel méltatlanok
Bántalmazzák a tűrő érdemet:
Ha nyúgalomba küldhetné magát
Egy puszta tőrrel? -- Ki hordaná e terheket,
Izzadva, nyögve élte fáradalmin,
Ha rettegésünk egy halál utáni
Valamitől -- a nem ismert tartomány,
Melyből nem tér meg utazó -- le nem
Lohasztja kedvünk, inkább tűrni a
Jelen gonoszt, mint ismeretlenek
Felé sietni? -- Ekképp az öntudat
Belőlünk mind gyávát csinál,
S az elszántság természetes szinét
A gondolat halványra betegíti;
Ily kétkedés által sok nagyszerű,
Fontos merény kifordul medriből
S elveszti "tett" nevét.

Nádasdy Ádám fordítása

Lenni vagy nem lenni: ez a nagy kérdés;
az-e a nemesebb, ha tűri lelkünk a pimasz
sors minden gonosz nyilát, vagy az,
ha fegyvert fogunk a bajokra,
s véget vetünk nekik?
A halál: alvás, nem több; s ha ezzel
megszüntethető a szívfájdalom,
a millió ütődés, amit átél a húsunk –
ezt a véget csak kívánni lehet.
A halál: alvás; az alvás: talán álom –
itt a baj:
hogy milyen álmok jönnek a halálban,
mikor az élet gubancát leráztuk,
ez meggondolkodtat – ezért van
az, hogy hosszú életű a szenvedés.
Mert ki tűmé a sok szégyent, csapást,
zsarnokságot és nagyképűsködést,
lenézett szerelmet, kijátszott törvényt,
a vezetők arcátlanságait,
a csöndes embert érő száz rúgást,
ha nyugalmát megadhatná magának
egy puszta pengével?
Vinnénk-e terhet izzadva, nyögve
egy életen át, ha nem félnénk
hogy mi lesz azután,
az ismeretlen országban,
ahonnan még nem tért meg utas –
ez visszatart; inkább az ismert
rosszat tűrjük el, mint siessünk
a nem ismert felé.
A lelkiismeret így kényszerít mindenkit
gyávaságra; így teszi az akarat
természetes színét sápadt beteggé
a gondolkodás;
a vakmerő és nagyszabású tervek
így futnak zsákutcába,
s elveszítik a „cselekvés" nevet.

Petri György: Hamlet monológja

(parafrázis)

Ha Claudius, ez a bűzös görény
azt képzeli, hogy kibaszhat velem,
hát kurva nagyot téved, vagyok én
szintoly akkora geci, amiként ő.
Taktikám egyszerű: eljátszom a hülyét,
ez evidensen sokkal egyszerűbb
feladat, mint okosat játszani.
Elmésnek, eszélyesnek, udvarképesnek
lenni,
ez felettébb fárasztó. Célom az,
ne jöjjön rá e nyomorult pimasz,
hogy átlátok rajta, mint a szitán,
higgye e törpe, hogy ő egy titán.
Higgye csak, hogy atyámnak szellemével
vagyok elfoglalva, higgye csak,
hogy én az igazságtételre törekszem,
ez jól jön nekem, csak legyek
lelkén, mint romlott húson a legyek,
legyen enyészet, legyen rothadás, bűz.
Mit is akarok? Magam sem tudom.
Végigmenni egy járatlan uton?
Megölni a vérnősző állatot?
Nem tudom, nem tudom. Mit tudok én?
Még azt sem tudom, micsoda az Én.
Testi való, vagy lelki jellegű?
Vagy két pont, amitől lesz az u-ból ü?
E nemtudás jó.
Ez ád erőt, hogy gyilkos akarat
vegyen erőt a terméketlen ész
szánalmas kibúvóin, csenevész
ellenérvein, melyek „ésszerű kétely”
gyanánt belopakodnak, mint a métely.
Mélybe süllyedjetek, gondolatok.
Most, hogy így a vége felé vagyok,
nem igazságot, ölni akarok.

Ex-Symposion, 2000/30–31. sz.